

Navedeno kaže na velik vpliv okolja na razvoj možganov skozi vse življenje. Ob tem pa avtorica poudarja, da je pomemben tudi čas. Otrokovo okolje nima enakovrednega vpliva na razvoj možganov vse življenje. Ta vpliv je največji v prvih letih življenja. To je tudi povod, da se ugotovitve in predlogi, predstavljeni v knjigi *Rethinking the Brain*, osredotočajo predvsem na otroka v prvih treh letih življenja. V tem obdobju so človekovi možgani "plastični", zato imajo takrat pozitivni in negativni vplivi spodbud iz okolja resne in trajne učinke na njih. Avtorica z navdušujočim slogom pisanja opozarja na možnosti, ki jih otrokovi možgani potrebujejo za svoj razvoj, hkrati pa poudarja nevarnost negativnih učinkov.

Čeprav delo na kontinuiran način predstavlja vlogo okolja na otrokov kognitivni razvoj, pa je njegova pomanjkljivost v tem, da sistematično ne predstavi dejavnikov iz okolja, ki učinkujejo na razvoj. Predvsem pozitivni dejavniki so zapisani domala med vrsticami. Nekoliko večji poudarek je namenjen negativnim oziroma rizičnim dejavnikom (npr. vloga materinega kajenja, depresije ipd.), predvsem v smislu osveščanja in opozarjanja. Navedeno izogibanje avtorice doslednejši predstavitvi dejavnikov razvoja je razumljivo, saj niti danes ne vemo, kateri vse so to. Zato delo Rime Shore prinaša zgolj ugotovitve dosedanjih raziskovalcev o vplivu doslej preučevanih dejavnikov, ki jih imajo ti na otrokov kognitivni razvoj. Delo ima namen opozoriti na način razvoja možganov in tako spodbuditi tudi druge raziskovalce k preučevanju vloge različnih dejavnikov iz okolja, ki bi lahko imeli možne vplive na otrokov razvoj.

Poudariti pa velja, da je avtorica vse dejavnike otrokovega razvoja iz okolja, ki se jih je dotaknila, predstavila najprej po teoretični plati, v posebej označenih odsekih pa je naredila njihovo preslikavo v prakso. Navedeno že samo po sebi pritegne bralca, prvi hip zaradi barvnega besedila, nato pa zaradi vsebine, ki poskuša najti rešitve vsakodnevnih dilem, s katerimi se srečujemo. Tako avtorica predstavlja razprave na teme *Ali naj matere ostanejo po rojstvu otroka doma? Kaj naj se ukrene glede otrok, ki niso vzgajani z ljubeznijo svojih staršev? Ali naj vztrajamo s trdom pri otrocih, ki zaostajajo v razvoju? Ali naj se pri vzgoji dveh otrok ukvarjamo več z mlajšim otrokom?* Dokončnih odgovorov na navedena vprašanja, avtorica ne ponudi, navaja pa več možnih miselnih tokov reševanja dilem.

Pohvaliti velja tudi grafično oblikovanje knjige. Tekst je privlačno oblikovan (različne barvne podlage, oblike in barve črk), v manjših delih, ki jih prekinjajo fotografije otrok in teoretične predstavitve v slikah. Navedeno daje knjigi dodatno privlačnost in vabljivost ter predstavlja možnost, da bodo po njej segli tudi ljudje iz prakse (vzgojitelji, učitelji, starši in študentje), ki niso znanstveniki na področju nevrofizioloških znanosti. Ravno slednjim je delo v največji meri tudi namenjeno, saj je njihova vloga v otrokovem razvoju največja.

Menimo, da kljub temu, da delo ni prevedeno v slovenščino, to ne bo ustavilo bralcev, ki delajo z otroki, da ne bi segli po njem. Delo *Rethinking the Brain* je zaradi temeljnih znanj, ki jih prinaša o otrokovem kognitivnem razvoju, prepotrebno čtivo za vse pedagoške delavce, starše in študente, ki imajo vpliv na otrokov razvoj. Predstavljeni pogledi na zgodnje otroštvo nam lahko pomagajo preseči lastne predpostavke o razvoju in tako pomembno vplivati na naše odločitve, ki posredno in neposredno ožijo ali širijo meje otrokovega razvoja.

Joca Zurc

Jelena Hladnik – Nataša Bratina Jurkovič – Tanja Simonič (eds.): MI UREJAMO KRAJINO. ZBORNİK PREDSTAVITVENE DELAVNICE. Ljubljana, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije, 2004, 81 str.

Za naslovom *Mi urejamo krajino* se skriva v novembru izdan zbornik, ki predstavlja enega od rezultatov istoimenskega projekta. Ob podpori Ministrstva za okolje, prostor in energijo ter v sodelovanju z Oddelkom

DKAS

Projekt "Mi urejamo krajino"
Društvo krajinskih arhitektov Slovenije

"Mi urejamo krajino"

Zbornik predstavitvene delavnice

Ljubljana
5. novembra 2004

za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani ga izvaja Društvo krajinskih arhitektov Slovenije. Ker želi projekt v prvi vrsti ozaveščati javnost o pomenu slovenskih krajin, obsega še vrsto drugih publicističnih in vzgojno-izobraževalnih aktivnosti. Izšla je serija petih plakatov *Krajine Slovenije* (alpske, predalpske, subpanonske in primorske krajine ter kraške krajine notranje Slovenije) in karta s predstavitvijo izjemnih krajin Slovenije. Del projekta je tudi izvedba likovno-fotografskega natečaja za otroke, ki temelji na opazovanju in predstavitvi krajine v likovnem ali fotografskem izrazu. Razpis za natečaj in prikazi omenjenih plakatov so med prilogami zbornika. Projekt se bo zaključil v oktobru 2005 z mednarodno konferenco *Implementacija Evropske konvencije o krajini v Sloveniji*.

Zbornik vsebuje prispevke desetih avtorjev z različnimi pogledi na krajino. Urednica *Jelena Hladnik* predstavi projekt *Mi urejamo krajino* in različne pomene krajine. *Dušan Ogrin* se dotakne procesov, ki ogrožajo izredne prostorske vrednosti tradicionalnih krajin, in predlaga prednostne ukrepe za njihovo ohranitev. *Evropski konvenciji o krajini*, katere izvirnik je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 19–46/2003 in velja od marca 2004, je posvečen prispevek *Nataše Bratine Jurkovič*. S projektom *Regionalizacija krajinskih tipov v Sloveniji*, ki je bil v šestih zvezkih objavljen leta 1998, in z orodji za neposredno urejanje krajinskega prostora nas seznanja *Ivan Marušič*. *Barbara Mlakar* opozori na tako imenovane dediščinske kulturne krajine in njihovo ohranjanje. O krajini kot prvini varstva narave nas pouči *Jelka Habjan*. Predstavljen je tudi eden uspešnejših naravovarstvenih projektov *Obnova mreže kalov v Istri*. Sledi članek psihologa *Marka Poliča*, ki prikazuje nekatere značilnosti zaznavanja krajine in kratko predstavi raziskavo *Spoznnavni zemljevid Slovenije*, ki je potekala od leta 1998 do leta 2000 in je vključila v reprezentativni naključni vzorec dobrih tisoč prebivalcev Slovenije. Druga anketna raziskava, opisana v prispevku *Tanje Simonič*, se loteva doživljajske vrednosti različnih krajinskih prizorišč, zlasti z vidika privlačnosti za določene dejavnosti v prostem času. Na primeru Radenskega polja *Jelka Hudoklin* predstavi analizo krajine, ki je pomemben del priprave strokovnih podlag za prostorske načrte. Sklop člankov zaključuje prispevek o upodabljanju krajine *Lojza Drašlerja*.

Zbornik sicer ne prinaša novih spoznanj s področja raziskovanja kulturne krajine, približuje pa se celoviti predstavitvi dosedanjega delovanja in med drugim odpira nekaj še nerešenih vprašanj. Varovanje krajin je eno izmed njih. Nekateri avtorji zagovarjajo varovanje posameznih izjemnih krajin v dejanskem strukturnem stanju, drugi trdijo, da bi s takšnim ohranjanjem kulturno krajino iztrgali iz sedanjega življenja in njej lastne dinamike razvoja ter ustvarili muzejski eksponat.

Za popolnejšo sliko o publikacijah s tega področja na Slovenskem naj navedemo še nekaj pomembnejših del: zbornik mednarodnega posvetovanja *Tipološka klasifikacija krajine* (1996), dopolnjena izdaja monografije *Slovenske krajine Dušana Ogrina* (1997), delo *Ane Kučan* z naslovom *Krajina kot nacionalni simbol* (1998) ter zbornik 6. letnega srečanja Društva krajinskih arhitektov Slovenije *Kulturna krajina v dinamiki razvoja in varstva* (1999).

Vrnimo se k naslovu projekta in zbornika *Mi urejamo krajino*. Čeprav se lahko "mi urejamo krajino" bere dvournno, krajinski arhitekti nismo edini, ki urejamo krajino. Še več, kot je zapisano v Preambuli *Evropske konvencije o krajini*, je le-ta ključna sestavina človekove in družbene blaginje. Njeno varstvo, upravljanje in načrtovanje pomenijo pravice in obveznosti vsakogar. V skladu s Konvencijo in z željami sodelujočih pri projektu, da naj bi zavest o pomenu krajine postala del splošnega znanja, bi morala biti predstavljena publikacija lažje dostopna širši javnosti. Slabih 150 izvodov, kolikor znaša naklada, ne zagotavlja ustreznega razširjanja sporočila o pomembnosti in ogroženosti slovenske kulturne krajine. Šele zavest o gospodarskem, ekološkem in kulturnem pomenu krajine, raznolikosti slovenskih krajin in krajinski dediščini nam bo omogočila, da bomo sposobni soustvarjati prostor, ki bo hkrati tudi kvalitetno življenjsko okolje.

Publikacijo lahko naročite v Ljubljani na Uradu za prostorski razvoj, Dunajska cesta 21 (kontaktni osebi: Jelena Hladnik ali Nataša Bratina Jurkovič) in na naslovu DKAS, Jamnikarjeva 101.

Tina Šturm